

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 22 lipca 2015 r.

Irena Lipowicz

VII.612.317.2014.AL

Pani

Małgorzata Kidawa-Błońska

Marszałek Sejmu

ul. Wiejska 4/6/8

00-902 Warszawa

Szanowna Pani Marszałek,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają liczne skargi dotyczące nieprawidłowości i problemów w zakresie rejestracji stowarzyszeń w Krajowym Rejestrze Sądowym (dalej jako: KRS). Większość z nich dotyczy przewlekłości tych postępowań, co spowodowane jest często wielokrotnym wzywaniem przez sąd osób ubiegających się o zarejestrowanie stowarzyszenia do dokonania zmian we wskazanych postanowieniach statutu.

Skarżący wskazują w szczególności, że ich wnioski o rejestrację stowarzyszenia są często nawet kilkakrotnie zwracane, z powodu np. braku przekreślenia pustych pól w formularzu czy też wpisania miasta „Warszawa” zamiast „Miasto Stołeczne Warszawa”. Inni skarżący opisują sytuacje, gdy wielokrotnie byli wzywani do dokonania zmian w statucie, przy czym każde poszczególne wezwanie odnosiło się do innych jego postanowień. Opisane powyżej okoliczności przedstawione przez skarżących bardzo często powodują znaczne przedłużanie się postępowania w sprawie zarejestrowania stowarzyszenia, co w rezultacie może prowadzić do naruszenia konstytucyjnej wolności zrzeszania się zawartej w art. 12 oraz w art. 58 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Rzecznik Praw Obywatelskich zdaje sobie sprawę z konieczności spełnienia przez każde stowarzyszenie warunków określonych ustawowo oraz konieczności kontrolowania zgodności treści jego statutu z przepisami prawa. Niemniej jednak, nie można tracić z pola widzenia faktu, iż w celu podjęcia działań czy pewnych inicjatyw przez stowarzyszenie wymogiem koniecznym jest uprzednie zarejestrowanie takiego podmiotu w Krajowym Rejestrze Sądowym. Brak takiego wpisu w KRS jest uznawane za brak formalny uniemożliwiający dokonywanie czynności związanych z planowaną statutową działalnością stowarzyszenia. Należy mieć również na uwadze, że długi czas oczekiwania na zarejestrowanie stowarzyszenia może spowodować, że brak już będzie wówczas możliwości podjęcia działań, które były bezpośrednim powodem jego utworzenia. Przykładowo można wskazać, że w okresie rejestrowania stowarzyszenia może upłynąć termin do składania projektów do konkursów o dofinansowanie lub zostanie już zatwierdzona i wykonana pewna decyzja, której stowarzyszenie chciało się przeciwstawić.

Mając na względzie przedstawiony problem, proszę uprzejmie o rozważenie uwzględnienia przez Wysoką Izbę opisanych przeze mnie zagadnień w toku procedowania nad nowelizacją ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. *Prawo o stowarzyszeniach* (t. j. Dz. U. z 2001 r. Nr 79 Poz. 855 ze zm.; dalej jako: *Prawo o stowarzyszeniach*). Pragnę podkreślić, że w opinii Rzecznika podstawowym zagadnieniem w tym zakresie jest **uregulowanie dotyczące terminu na rozpoznanie wniosku o zarejestrowanie stowarzyszenia. Rzecznik Praw Obywatelskich uważa za konieczne wprowadzenie do przepisów prawa takiego terminu, który wskazywać będzie wyraźne granice czasowe, w których wniosek powinien być rozpatrzony.**

Rzecznikowi znana jest treść przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy - *Prawo o stowarzyszeniach* oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3019). Rzecznik zaznajomił się także z projektem ustawy załączonym do sprawozdania Podkomisji nadzwyczajnej do rozpatrzenia przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy - *Prawo o stowarzyszeniach* oraz niektórych innych ustaw.

Obowiązujący obecnie przepis art. 13 ust. 1 Prawa o stowarzyszeniach wskazuje, iż wniosek o zarejestrowanie stowarzyszenia sąd rejestrowy rozpoznaje niezwłocznie, a rozstrzygnięcie powinno nastąpić nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku. W projekcie ustawy o zmianie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw (druk nr 3019) zaproponowano nowe rozwiązanie. Projektowany art. 13 ust. 1 stwierdza, iż wniosek o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego sąd rejestrowy rozpoznaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od daty jego wpływu do sądu (art. 1 pkt 11 projektu ustawy). Jak czytamy w uzasadnieniu do projektu ustawy, wskazana regulacja ma związek z planowanym wyeliminowaniem udziału organu nadzoru nad stowarzyszeniem z postępowania rejestrowego. Zgodnie z treścią uzasadnienia: *„Konsekwencją wyeliminowania organu nadzorującego z postępowania rejestrowego jest skrócenie terminu na rozpatrzenie przez sąd rejestrowy wniosku o wpis stowarzyszenia do KRS. Co do zasady wniosek powinien być rozpatrzony niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni”*.

Niestety, w projekcie ustawy załączonym do sprawozdania Podkomisji nadzwyczajnej dokonano gruntownej zmiany w omawianym powyżej zakresie. W art. 1 pkt 9 Podkomisja proponuje usunięcie art. 13-15 obecnej ustawy Prawo o stowarzyszeniach, w tym m.in. między innymi przepisu art. 13 ust. 1 regulującego granice czasowe rozpoznania i rozpatrzenia wniosku o zarejestrowanie stowarzyszenia.

Okoliczność, że sądy rejestrowe nie będą miały żadnych ustawowych wskazań, nawet instrukcyjnych, co do terminu rozpoznania i rozpatrzenia wniosku o zarejestrowanie stowarzyszenia, nie rozwiąże z pewnością problemu przewlekłości postępowań rejestrowych występujących już obecnie. W efekcie może to stanowić poważne zagrożenie dla konstytucyjnej wolności zrzeszania się. Ze wskazanych już przeze mnie powyżej przyczyn, przewlekłość postępowań rejestrowych co do stowarzyszeń może mieć bardzo znaczące negatywne skutki dla ich dalszego funkcjonowania w zakresie statutowo przewidzianych celów.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. j. Dz. U. z 2014 r. Poz. 1648), przekazuję uprzejmie Pani Marszałek niniejsze spostrzeżenia z uprzejmą prośbą

o wzięcie ich pod uwagę przez Wysoką Izbę w pracach nad ustawą nowelizującą ustawę Prawo o stowarzyszeniach. Będę zobowiązana za powiadomienie mnie o zajętych stanowiskach.

Z poważaniem,

Podpis na oryginale